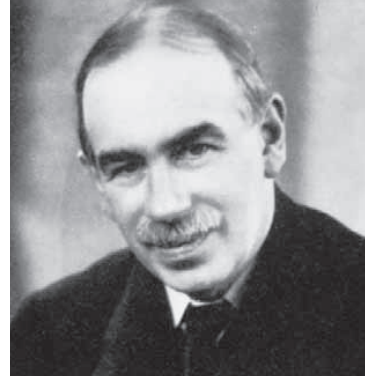

FORSKJELLER. Adam Smith ville bli begeistret over at økonomene igjen diskuterer hvorfor noen land er rike og andre så fattige. Foto: NTB Scanpix

SAMMENHENGER. Karl Marx ville glede seg over at flere økonomer nå tar historie på alvor og ser sammenhengene mellom politikk og økonomi. Foto: NTB Scanpix

AKTUELLE TEORIER. Kanskje John M. Keynes ville like at hans teorier fortsatt diskuteres i opphetede debatter? Foto: AKG-images, NTB Scanpix

LEST SIDEN SIST

Skjeggvekst behøver ikke bety noe. Det er farlig å generalisere. Det er summen som skaper bekymring.

Leder Øyvind Nilsen i PST i Østfold forteller Aftenposten at selv om «Anlegger skjegg» står på listen over tegn på radikaliserings av unge muslimer, kan det også være et tegn på at de blir hipstere.

Driftsvansketilskott
Førstesideopplaget i bladet Bonde og Småbruker.

Det skal være gratis å bli gravlagt, uansett hvor og hvordan det skjer, mener et offentlig utvalg.
NTB melder at vi alle kan få noe å se frem til.

For hundreds of years the role of royal families was to raise and cultivate personalities who would take charge and transform their kingdoms. What was my role in all this, I wondered?

Prinsesse Märtha Louise blogger hos Huffington Post om hvor lett kongelige som ikke har et land å styre, kan havne på englekjøret.

Nettopp det å leve sin egen historie kjenner mange av de beste selskapene i verden. De dyrker en vinnerkultur der de ikke bare forteller en god historie, men samtidig inspirerer andre til handling ved å være historien. De deltar, lever og blir til selve historien. De er stordøere. Jeg er stolt av å kunne si at GK har blitt et stordøing-selskap.
Administrerende direktør Andreas Wabø i Geelmuyden, Kiese Norge forteller story på egen blogg.

Jeg prøver meg med et ja/nei-spørsmål: Mener statsråden at resultatet av folkeavstemning og kommunestyrevedtak skal respekteres eller skal det overkjøres?
I Stortingets spørretime prøver Senterpartiets Heidi Greni seg med et ja/nei-spørsmål – og mislykkes.

I og med at vi lever av å selge mat og det gjerne er kvinnene som står for innkjøpene, er det også ønskelig med kvinner i ledende stilling.

Kiwi-sjef Jan Paul Bjørkøy snakker kvinnesak og likestilling med bransjebladet Dagligvarehandelen.

KRAGERØ: At det ikke alltid er størrelsen det kommer an på, er Drangedal sparebank et lysende eksempel på.
KV – Kragerø Blad Vestmar

lestsidenstist@dn.no

70-tallets kritikk av økonomisk teori har dukket opp på ny.

Et fag i krise?

MEGNE ORD
KALLE
MOENE

Økonomisk teori er preget av en antikvert egoisme, en grunnleggende historieløshet, en mangel på alternativer og en uforståelig begeistring for effektivitet som livets mål og mening. Teorien er for statisk, perspektivet for snevert, den individuelle nøysomheten for systematisk. I modellene klarer prisene markedene. Markedene løser konfliktene. Det er balanse, harmoni og lykke.

Slik prøvde noen av oss å kritisere økonomisk teori og metode da vi var studenter på 1970-tallet. Vi hadde fått den abstrakte småborgerligheten i deler av økonomisk teori i vrangstrupen. I den virkelige verden raste Vietnamkrigen. Det var hungersnød i Biafra,

Wollo og Bangladesh. Det var frigjøringskamper på flere kontinenter, militærkupp i Chile, en bølge av ville streiker i Skandinavia – og norske skipsredere fraktet olje til apartheidregimet i Sør-Afrika.

Kontrasten til den utopiske kapitalismen på pensumlistene var slående. Der var det ingen blodig imperialisme, bare gjensidige frihandelsgevinster. Ingen gikk sultne til sengs. Renprofitten var konkurrert bort og verdien av samlet produksjon var maksimert. Det var ingen eksplisitte institusjoner i modellene, ingen lover, ingen fagforeninger. Staten var der bare som en usynlig velgjører. Den utopiske kapitalismen var kort sagt ingen teori for de store begivenhetene og de alvorlige katastrofene.

Nå dukker 70-tallskritikken opp på ny. Under overskriften «Økonomifag i krise» gir Jostein Løhr Hauge (PhD-stipendiat ved University of Cambridge) i DN 31. januar en velformulert rapport om kritikken som han er med å reise ved engelske læresteder. Stilen til de nye kritikerne er åpenbart mer dannet, men nå som før representerer kravene tidsånden. På 1970-tallet var parolen opprør – nå krever studentene «pluralisme». Men er alt som før i det faget som kritiseres?

Jostein Løhr Hauge påstår at «hverken Adam Smith, Karl Marx eller John M. Keynes ville kjenne seg igjen i den ensidige algebraiske fremstillingen av virkeligheten». Jeg ville vært mer bekymret dersom det hadde skjedd så lite i faget at de faktisk kjente seg igjen i ett og alt. Kanskje de tre i stedet ville glede seg over det nye som tross alt har skjedd, også i perioden fra 1970 til i dag, og over hvordan det

nye henger sammen med det de selv tok opp?

Adam Smith ville bli begeistret over at økonomene igjen diskuterer hvorfor noen land er rike og andre så fattige, et tema som lenge lå urørt. Nå gjennomsyrrer det store deler av undervisningen i utviklingsøkonomi, en del av samfunnsøkonomi som har fått en mye mer sentral plass.

Adam Smith ville også la seg begeistre av det økte innslaget av institusjoner i nyere økonomisk teori og empiri. Han ville heie på deler av «behavioral economics» som videreutvikler så mange av problemstillingene han selv skrev om i boken «Moral Sentiments» fra 1759, om hvordan rettferdighetsnormer påvirker folks adferd. Han ville gjenkjent den upartiske observatør i konflikten mellom den impulsive konsumenten og den tålmodige planleggeren i sinnen til folk. Som regel vinner planleggeren (homo economicus), men ikke alltid. Når han taper, blir det kjøpefest, store lån og dagen derpå.

Karl Marx ville trolig la seg begeistre over de matematiske modellene, siden han, ifølge svigersønnen Paul Lafargue, insisterte på at ikke noe fag er fullt utviklet før det har tatt i bruk matematikken. Han ville også glede seg over at flere økonomer nå tar historie på alvor og ser sammenhengene mellom politikk og økonomi, og mellom sosiale og økonomiske forhold.

Hva John M. Keynes ville la

seg begeistre over, vet jeg ikke. Kanskje han ville like at hans teorier fortsatt diskuteres i opphetede debatter? Eller kanskje han ville blitt lei for at det er så mange konkurrerende tolkninger av det han skrev? De mange tolkningene kan jo tyde på at han ikke har vært 100 prosent klar i alle sammenhenger – kanskje fordi han ikke brukte så mye matematikk?

De tre ville kort sagt stille seg uforstående til det ensidige skremmebildet som mange av kritikerne gir av dagens økonomiske teori og metode. De ville pekt på hvordan empirisk forskning nå står så mye mer sentralt i faget enn på 1970-tallet. De ville kanskje ha sagt at kritikken av manglende pluralisme i undervisningen ville stå sterkere dersom den også tok opp mangfoldet i økonomisk forskning og i faget generelt.

Endelig ville de tre pekt på at ikke alt er bra. Så ville de rette pekefingeren mot den manglende sammenhengen mellom kritikk og ny innsikt. Mange av de mest bombastiske 70-tallskritikerne har nesten ikke bidratt til de nye retningslinjene i faget, dels fordi de trodde så sterkt på en fasit – gjerne i form av Marx-sitater, til Karl Marx' store irritasjon. På den bakgrunn hviler det et stort ansvar på skuldrene til dagens kritikere. Nå må dere vise at dette ikke er et generelt mønster, ville de tre si.

■ Kalle Moene, professor ved Økonomisk institutt, Universitetet i Oslo

MEGNE ORD

KALLE MOENE

HEGER SKJEIE

VICTOR D. NORMAN

JENS STOLTENBERG

ERNA SOLBERG

DN

E-post: debatt@dn.no Telefaks: 22 00 11 10
Hovedinnlegg/kronikk: Maks 4500 tegn
inklusive mellomrom Underinnlegg/replik: Maks 1500 tegn (ca 250 ord)
Legg ved portrettfoto

■ Alt stoff som leveres til Dagens Næringsliv, må produseres i henhold til Vær Varsom-plakaten.
■ Dagens Næringsliv betinger seg retten til å lagre og utgi alt

stoff i avisen i elektronisk form, også gjennom samarbeidspartnere.
■ Redaksjonen forbeholder seg retten til å forkorte innsendte manuskripter.

Debattinnlegg honoreres ikke.
Debattansvarlig: Vidar Ivarsen, tlf. 22 00 10 59 – 932 56 059
debatt@dn.no